

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙЯ

Брой 12 • год. ХСVII • 29 юни 2018 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ДА ПОДДЪРЖАМЕ СИНОВНАТА ОБИЧ!

Връчени бяха наградите в ученическия конкурс „Завръщане към корените“ и пленера за рисунка „Моето родословно дърво“

Триъгълната кула от крепостната стена на Сердика, къс от богатата древна история на София. Момичета и момчета в народни носии с питка и шарена сол посрещат гостите и участниците – отличени и наградени. И с тракийска песен. Така започна на 11 юни т.г. церемонията по награждаване на участниците в националния конкурс за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“ („Родовата памет е жива“) и в пленера за рисунка на тема „Моето родословно дърво“. Този проект е под патронажа на кмета на Столична община Йорданка Фандъкова и с подкрепата на Столична община и Регионалния исторически музей – София. В конкурса и пленера участваха ученици от София, Харманли, Несебър, Бургас, Айтос, Стара Загора, Русе, Свиленград, Кнежа, Петрич, Сливен...

На церемонията дойдоха ученици, директори на училища, преподаватели по български език и литература, консултанти на участниците, родители, съмишленици на тракийската кауза, членове на Националната инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път към дедите ни“ и на тракийското дружество в София.

Тук бяха председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов, д-р Ваня Стоянова – историчка от БАН и научен секретар на Тракийския научен институт, Стоян Райчевски – историк изследовател, водещ на предаването „Проку-

дени от бащин край“.

След встъпителното слово на Красимир Премянов, д-р Ваня Стоянова направи оценка на конкурса и пленера от името на комисията по оценяване и класиране, като изтъкна високите постижения на голяма част от

учениците. С есета, разкази и рисунки участваха ученици от първи до 12 клас, разделени в три групи. Всичките със своя емоционален заряд, философия, истина. Всички със свое послание. Изпълнени с интерес към родовите корени, с чувство

за гордост и достойнство, че са наследници на дедите си, интересни авторски идеи и интерпретации на темата въз основа на разкази и преразкази на дядовци и баби, добри разсъждения за понятия като родолюбие, родина, свобода, бежанска съдба, ценностна система, оригинално мислене...

Голямата награда – участие в експедиция „По обратния път на дедите ни“ бе присъдена на Яна Георгиева за „Какво е да си бежанец – разказ по спомен на мама, на Георги Панчев за

„Разказвай ми, дядо, слушам те...“, на Калина Георгиева за „Завръщане към корените“ и „Моето родословно дърво“, на Виктория Лолова за „Завръщане към корените“, на Даяна Караджова за „Завръщане към корените“, на Александър Капасъзов за „Богатството на дядо Петко“, на Диан Попов за „Преплетените съдби на две мъниста от скъсаната бежанска броеница“, на Алекса Георгиева за „Семейни приказки. Разказ по думите на Никола Георгиев“ на Ангел Тодоров за „През погледа на едно дете“ и на Станислава Стефанова за „Мечта за завръщане“.

Голямата награда – участие в експедиция „По обратния път на дедите ни“ за рисунка на тема „Моето родословно дърво“ от пленер в Несебър се присъжда на Яна Георгиева, Жанет Жоров, Диан Попов и Анатолий Апостолов.

За активно участие в значими дати и национални събития на тракийската организация – с участие в експедиция „По обратния път на дедите ни“ са наградени Георгия Райкова, Ралица Караджова и Даяна Караджова.

Продължава на 2-а стр.

ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ –

ВИДЕН УЧЕН
ПОЛИТОЛОГ
И ИЗТЪКНАТ
ТРАКИЙСКИ ДЕЕЦ

стр. 5

Любомир Шопов:

БЪЛГАРИЯ ЩЕ ИЗЧЕЗНЕ ОТ КАРТАТА, ДОКАТО НАШИТЕ „ПОЛИТИЦИ“ РАЗРЕШАВАТ СВЕТОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ

Името на Македония е последната грижа на Балканите

Ексдипломатът Любомир Шопов е бил началник в МВнР – Балкански страни и ръководител на правителствената делегация на поверителните преговори между държавите-членки на НАТО и на Варшавския договор. Автор е на книгите „Отдел „Трети“, „Геноцид“, „Турският въпрос и държавната сигурност“. Като политик и дипломат с голям международен опит, той винаги се е отличавал с нестандартните си и смели оценки за вътрешната и световната политика. Ето как отговори на въпроси на Дир.бг:

– Г-н Шопов, вие сте отлично запознат с историческите промени на Балканите. Какво ново, според вас, се случва в региона? Мислите ли, че последните събития с името на Македония ще повлияят на междусъседските ни отношения?

– Името на Македония е последната грижа на Балканите. Ако бяхме изчакали, под заплахата от албанците, които вече са над 50% от населението, Скопие щеше да моли София за договор, който да спаси държавата. При това, без пазарлъци и на базата на действителната история на голямата българска държава. За съжаление, България вечно страда от политици-лаици, които все бързат да се запишат в историята на гърба на българския държавен интерес.

Новото на Балканите е, че Бойко Борисов ангажира трайно България за изпълнение на програмата на Брюксел, за привличане на държавите от Западните Балкани към ЕС. От друга страна премиерът обслужва интересите на Вашингтон за задължително приемане на тези страни в НАТО. А нека не забравяме, че НАТО и „руската заплаха“ са двата коза за политически, военен и икономически натиск на САЩ върху ЕС.

Масштабните инфраструктурни проекти и други добри намерения са хубаво нещо, но ако „промените“ и „реформите“ в държавите от Западните Балкани се осъществят по „българския модел“ и ги докарат до нашето положение, ще можем само да ги съжаляваме.

Скритата цел на „мероприятието“ е Сърбия да бъде откъсната от Русия и Китай, както и да признае незаконно обявеното за независимо Косово. Това е изключително опасен за Балканите прецедент.

Г-н Борисов „заглоби“ България и по турско направление – вместо да използва европредседателството за изработване на единна мигрантска политика на Брюксел и да „скрие“ София зад нея, от егоцентризм той ни направи заложници на проблем, който нито е от неговата компетентност, нито е по силите на най-бедната и слаба държава в ЕС. Гафове са и стъпките по въпросите на ядрената енергетика и природния газ.

Продължава на 2-а стр.

ПЕТ ГОДИНИ ОТ ОТКРИВАНЕТО НА ПУНКТА „МАКАЗА“

ГКПП-то промени живота на хората от двете страни на границата

Пет години след откриването на граничния пункт „Маказа“ животът на хората от двете страни на Родопите се промени. Те пътуват без проблеми и за час стигат до най-близкия град до границата – Комотини, а оттам и до най-близките плажове на Бяло море. „Маказа“ е вторият по натовареност пункт по южната ни граница с Гърция след Кулата – през него преминава близо 30 на сто от целия трафик.

Освен на туризма, отварянето на Маказа се отрази и на местната икономика. Преди години да стигнеш до Комотини отнемало почти цял ден, а телени заграждения и

минни полета напомняли за времето на Желязната завеса.

„Божи дар е това да имаме път до Беломорието – да идеш за 40 минути“, казва Васил Байданов, почетен председател на клуб „Елада“ в Кърджали и един от радетелите на идеята за отваряне на пункта.

Повече от 3,5 милиона души са преминали през „Маказа“ през 2017 година. Освен от българите и гърците, маршрутът е предпочитан и от румънци, молдовци, украинци, сърби и дори македонци. Има дни, в които опашките от коли са дълги по 2-3 километра. (в. „Нов живот“)

ДА ПОДДЪРЖАМЕ СИНОВНАТА...

Продължение от 1-а стр.

Специалната награда за разказ и есе на тема „Завръщане към корените“ е присъдена на Теодора Тодорова,

Фирдес Исмаил, Борислав Бахтарлиев, Деница Стаменова, Теодор Наумов, Мирела Ганчева, Даяна Захаријева, Динко Динков, Рослава Иванова, Божида Сърбоюков, Антон Антонов, Митко Стаматов, Асения Жекова, Ванеса Василева, Александър Гьорев, Виктория Думбалска, Кая Николова, Яница Стоянова, Преслав Димитров и Михаил Делчев.

За рисунка на тема „Моето родословно дърво“ специалната награда получи Катерина Жоров, Златина и Александър Русков.

Всички участници в конкурса и в пленера получи грамоти и символа на тракийското сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на децата ни“.

На тържеството бяха изтеглени и изненади, предметни награди, имаше много подаръци, Блестящо

впечатление остави и фолклорната група „Житената питка“. Светнали от радост очи, грейнали лица, като слънчица, щастливи деца! Всички решени: Да се върнем към корените си. Да поддържаме огъня на синозната любов и преклонение.

Победителите от Айтос са не един и двама

Лауреатките Даяна и Ралица Караджови

Посрещаха ги с питка и шарена сол

Борислав от Петрич

Радост в очите на наградните

Продължение от 1-а стр.

БЪЛГАРИЯ ЩЕ ИЗЧЕЗНЕ ОТ КАРТАТА...

За жалост, главозамайването и самохвалството никога не дават конкретни положителни резултати.

– В Гърция се надига мощна вълна на негодувание срещу Меркел, респективно ЕС. Гърците открито винят политиката на Алексис Ципрас, а парите видимо отново свършват... Какво мислите за това?

– Гърция е по-особен случай и тема за отделен разговор. Турция и Гърция, обаче, са добър пример как, за разлика от България, може да се извлече изгода от конкретна ситуация, в полза на собствената държава.

– Предстои домакинството на Австрия за европредседателство. Нашето мина, според мнението на обикновените българи, меко казано – „незабележимо“. Какво мислите вие за това, и изобщо

може ли едно подобно домакинство да бъде използвано от отделните страни за решаване на някои техни вътрешни проблеми?

– Австрия, предполагам, ще покаже как трябва да се подходи към решаването на глобални за ЕС въпроси, в полза и на националните интереси на Австрия и другите държави. Брюксел например, се страхува да търси разрешаването на въпроса с бежанската вълна и мигрантите от Сирия, Ирак, Афганистан и Либия, причинена от военната агресия на САЩ. Ако Вашингтон преустанови своята намеса във вътрешните работи на тези държави и всички чужди войски бъдат изведени от региона, може да започне мирен процес и възстановяване така, че хората да се върнат по родните си

места. Примерът на България за трудностите по интегриране на мюсюлмани следва да подсказва на Европа, че тази работа масово е почти невъзможна.

Мигрантската вълна от Африка е по други причини – реално следствие на грабежа на неолибералната икономическа политика и корупцията на местната власт, на агресията на капитала на този континент. При коректни отношения и разумни инвестиции, създаващи работни места, хората няма да бягат от домовете си. Но тях безжалостно ги ограбват, както ограбват и нас българите. Затова от държава на 27-мо място в света, с 9 милиона население, сме последни в Европа и останахме малко над 6.5 милиона.

– Вие сте признат за един от експертите по българо-турските отношения. На-

последък се говори много за искането за преименуване на някои топоними в България, а в същото време в сградата на Комисията по дискриминация вече има зала, кръстена на името на Кемал Еюп....

– По повод Комисията за дискриминация и залата на името на Кемал Еюп ще кажа само, че от 1990 г. етническата турска партия ДПС, със съдействието на другите парламентарно представени партии „в името на властта“, рекетира и дискриминира българския народ и се превърна от Движение за права и свободи, в Движение за привилегии и слободия. Демографските прогнози сочат, че след няколко десетилетия в нашата родина ще живеят около 3 милиона цигани, милион и половина турци и под един милион българи.

ДОКУМЕНТАЛНОТО БОГАТСТВО НА ОТЕЦ БОЯН САРЪЕВ

В Държавен архив – Кърджали има ценни документални материали от отец Боян Саръев. Те представляват комплекс от разнообразни по вид и носител документи, отразяващи дейността му и неговия живот на Източните Родопи.

Първоначално в научно-справочната библиотека на архива постъпили три тома, подготвени под общото заглавие: „Отец Боян Саръев. Публикации, интервюта, съобщения“. Публикуваните в тях документи и статии дават цялостна и обективна представа за дейността на отец Боян Саръев в периода от 1990 до 2015 г. Отпечатани са в издателство ЕТ „Пали тра“ Анко Русев през 2015 и 2016 г. Информацията в тях е подредена по хронология, като първият том включва документи, представляващи дейността на отец Боян Саръев през периода 1990 – май 1996 г., вторият том включва документи от периода юни 1996 – 3 дек. 2002 г., а третият том е за периода дек. 2002–2015 г.

Документите в третия том са тясно свързани с дейността на отец Боян Саръев като председател на „Движението за християнство и прогрес „Св. Йоан Предтеча“ – Кърджали (ДХП), възникнало за да работи за приобщаване към християнската вяра на българите мохамедани в Родопите

и получило голям отклик, но и немалка съпротива. Това движение се заражда и развива успоредно с осъзнаването от дарителя на призванието и мисията му да работи на духовното поприще. След създаването с неговото активно участие на ДХП на 18 април 1990 г., започва нов етап в живота на отец Боян Саръев. На 20 юли 1990 г. той е ръкоположен за дякон от Пловдивския митрополит Арсений, а на 27 юли същата година – за свещеник. Като енорийски свещеник в храма „Св. Успение Богородично“ в кв. Гледка в Кърджали е въдворен на 27 септ. 1990 г., където остава да свещенослужителства и до днес. Още в първите години от дейността си на свещеник, съвпадащи с първите години на прехода в България, той започва усилена дейност за създаване на фондация за набиране на средства и за възстановяване на множеството запустели и порутени християнски храмове в Родопите: в Гледка, Перперек, Бенковски, Ардино, Петково.

Храмът в Гледка под негово ръководство и с дарителството на братя Бобокови, постепенно се превръща в цялостен манастирски комплекс, мощен притегателен център за християните от региона. Той постига значителни успехи в работата по привличането в храма на много местни жители, по просвещаването и обучаването на енориаршите и особено на децата им. Развива и широка социална и бла

• Отец Боян Саръев през 1990 г. при въдворяването му в черквата в кв. Гледка

готворителна дейност. В основата на успешната дейност на свещеника-мисионер стои изразеното още през 2002 г. в телевизионно предаване негово верую: „Човек може да бъде убедителен, толкова, колкото е убеден. За да просвещаваш трябва ти самият да си просветен. Вярата е убедеността в невидимото, както във видимото.“

Търсейки все повече познания в духовната област, свързана с работата на която се е посветил, той продължава да се обучава и през 2006 г. се дипломира в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. В тази сфера на познанието насочва усилията си по-късно и неговият син Явор, който след завършване на същия факултет защитава дисертация, постъпила като дарение в Държавен архив – Кърджали през 2017 г., а резултатът от проучванията му по нея е отразен в издадената през 2018 г. книга „Българоезичните мюсюлмани в Западна Тракия през втората половина на XX век“.

Първата група от предадените от отец Боян Саръев документи включва автобиографични и творчески материали: лична снимка и статии, писани във вестници в периода 2003–2017 г.; материали и публикации във вестници, използвани за написване на автобиографичната книга „Гласът на викария в пустинята“ от периода 1990–2003 г., подредени по години в 10 меки папки. Тук е и предговорът към същата книга от Светозар Казанджиев, както и различни варианти на книгата с нанесени редакционни бележки върху тях, издателският договор за

издаване на книгата от 23 ян. 1996 г., приемопредавателният протокол за предаване на издателя „ПЕНИ“ ООД – София на ръкописа на произведението от 15 февр. 1996 г. и приемопредавателният протокол за предаване от издателя на 1000 броя от книгата „Гласът на викария в пустинята“ от 14 май 1998, публикации с отзиви в столичните средства за масова информация по повод промоцията на книгата от периода 30 март 1996 – 16 апр. 1996 г.

Втората група документи са свързани с дейността на „Движение за християнство и прогрес „Св. Йоан Предтеча“ – Кърджали. За пазени са Уставът и Програмата на Движението, както и

неговата цялостна входяща и изходяща кореспонденция за периода от 1990 до 2014 г. – общо 12 папки (8 папки входящи писма и 4 папки изходящи). Заслуга за доброто им поддръждане и съхраняване има съпругата на отеца – презвитера Красимира Саръева, която изпълнява длъжността на секретар на ДХП и оказва неизменно подкрепа на съпруга си. Сред предадените в архива документи са и оригиналните заявления с искания за кръщаване, подавани до отец Боян Саръев. В архива постъпват и програмата, материалите и 17 броя снимки от проведената на 25 – 26 апр. 1998 г. в Ардино Национална конференция на „Движение за християнство и прогрес

„Св. Йоан Предтеча“.

Особено ценни и съдържателни са предадените на съхранение в архива **фоно и видео записи**: видеозаписите от предаването по Национална телевизия „СКАТ“ „За вярата Българска“ в периода от 4 окт. 2005 г. до 1 ноем. 2015 г., както и писма на зрители на предаването „За вярата българска“ от 19 ноем. 2005 г. до 4 авг. 2007 г.; публични срещи с дейци на културата, изкуството, науката и политиката, сред които са и тези с отец Боян Саръев. Безспорен интерес за изследователи и краеведи представляват и видеокасетите: „Масова кръщелка от целите Родопи“ – 24 май 2000 г.; „Кръстителят“ от Ст. Кирев; „Международен коментар – Отец Саръев и

1999 г.; „Изграждане на манастир „Успение Богородично“ – Кърджали“ от 22 ноем. 2001 г.; „Возкресение Христово – гр. Неделино, храм „Св. Неделя“ (27 апр. 2003 г.); „Благословена земя“; „Кръщелка и венчавка в с. Долно Луково, Ивайловградско“ (21 май 2006 г.); „Литургия“ по ТВ „СКАТ“ от 8 ноем. 2009 г. Интерес буди и фонозаписът: „Разговор на отец Саръев с журналиста Борис Аврамов“ от 1994 г.

В интервю от 2003 г., публикувано във в. „Дума“, по повод включването му през 1998 г. от Американския биографичен институт в списъка на 500-те най-влиятелни лидери на света, отец Боян Саръев казва: „Светският живот и материалните блага за повярвалия в Бога човек нямат особена стойност. Те са преходни, те са тленни, те са като верига, която прикачва личността към земния и материалния живот, към съетата... Те всъщност водят към погребел, ако човек ги превърне в свой кумир“. И се стреми да прилага това си виждане и в своя живот.

Името на отец Боян Саръев е тясно свързано с привързаността му към каноните на източното православие, а той самият става най-известен с активната си дейност по подпомагане на приемането на негови събратя българо-мохамедани в лоното на християнството. В същото време той се отнася с уважение и респект и към изповядващите други религии. **Нещо повече, в манастирския комплекс, в който служи отецът, са настанявани и еднакво подпомагани както християни, така и мюсюлмани.** Въпреки многократните му изказвания против навлизането на различни секти и деноминации в страната и ширещите се заблуди в духовната сфера, през 2015 г. той признава пред едно от средствата за масова информация, че истински вярващите се разбират, без значение каква религия изповядват. (в. „Нов живот“).

ЮБИЛЕЕН СБОРНИК В ЧЕСТ НА ПРОФ. ГЕОРГИ ЯНКОВ

Излезе „Интердисциплинарни изследвания“ – юбилеен сборник, посветен на проф. д-р Георги Янков, заслужил професор на УНСС. Сборникът е на Издателски комплекс-УНСС. Разгръщайки книгата, четем благодарствени думи на проф. д. ик. н. Стати Статев – ректор на УНСС: „Специално искам да подчертая персоналия принос в утвърждаването на катедрата и специалността „Политология“ в УНСС на проф. д-р Георги Янков, който в дългогодишната си практика на основател и ръководител на катедрата, на преподавател и учен излъчва почтеност, благородство и всеотдайност към работата си, съчетана с изключителен професионализъм и толерантност.“

Проф. д-р Георги Янков е роден на 15 октомври 1946 г. в с. Ефрем, Харманлийска околия. Основното си образование получава в местното училище „Климент Охридски“. През 1960 г. е приет в гимназията „Васил Дечов“ в Чепеларе. Причината да избере Чепеларе е, че към гимназията има „Дом за юноши“ на пълна държавна издръжка – храна, облекло, учебници и книги. Георги Янков е приет тук като сирак, баща му почива още когато той е на една година и 5 месеца. Четиригодишният престой в Чепеларе сам бъдещият професор определя като Чепеларската школа.

През 1967 г. е приет за студент по история във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Завършва през 1971 г. Академичната му кариера започва през 1977 г. във Висшия икономически институт „Карл Маркс“ – София (сега УНСС), тук става „доктор по философия“, а от 2000 г. е професор по политология. Той е основател и дългогодишен ръководител на катедра „Политология“ в УНСС. Специализирал е в Москва, Берлин, Берн, Лодз, Будапеща и др. Има над 190 публикации, включително на френски и на английски език. По-важните му трудове са в областта на политическата теория, сравнителната политология и политическата история. Неговият фундаментален труд „Политологичната мисъл от древността до наши дни“ (трето издание, 2006) е високо оценен от българската колегия по политология. Според проф. Минчо Семов, смятан за баща на българската политология, става дума за много голямо научно постижение с трайно значение за изследователска-

та и преподавателската работа на българските политолози. Изследването на проф. д-р Георги Янков отговаря на най-високите стандарти, то наистина е професорско като ерудиция, като свобода и оригиналност на мисълта, като артистичност и елегантност на формата“. През 2013 г. проф. Янков е удостоен от Академичния съвет със званието „заслужил професор на УНСС“.

Проф. Георги Янков написа „История на село Ефрем“ (2013) – една рядко интересна и драматична история на родното му място. Трудът е създаден въз основа на автентични източници. По

хитектура и вътрешно благолепие. По негова идея и чрез организация на процеса са събрани дарения и църквата е реставрирана. През лято 2015-то с помощта на своите земля-

ци той построи и малък бял параклис „Св. Георги Победоносец“ в „бащините му двери“ (в „прочута“ бадемова градина), където е била старата къща на професора в с. Ефрем. Интересното е, че параклиът наподобява миниатюрен православен храм (издигнат незначително от кого в памет на избитите сачанлийци), който се е намирал в центъра на разрушеното през 1913 г. село Сачанли. По този начин е хвърлен символичен мост между двете селища – с. Сачанли, откъдето са предците на проф. Янков, и сегашното село Ефрем, където живеят потомци на тракийски и малоазийски българи.

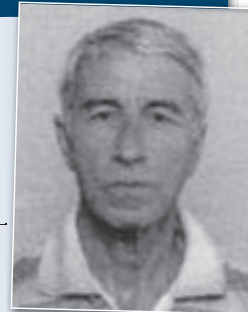
И ако първия раздел описва творческия портрет на учения във втория са събрани студии и статии на изтъкнати български учени, уважили името и творчеството на проф. Георги Янков. Сред авторите са акад. Васил Гюзелев, акад. Георги Марков, чл. кор. проф. Васил Проданов, чл. кор. проф. Димитър Димитров, проф. Трендафил Митев, проф. Михаил Мирчев, проф. Динко Динков, проф. Петко Тодоров, проф. Димитър Саздов, проф. Димитър Хаджиниолов, проф. Дончо Градев, проф. Тодор Танев, проф. Антоний Тодоров, проф. Аолександър Маринов, проф. Иван Стоянов, проф. Светлозар Елдъров, проф. Искра Баева и др.

този начин той като автор изпълни дълга си и разкри пред български читател драмата на някогашните бежанци – тракийските българи. През 1913 г. българите от Беломорска Тракия преживяват голяма трагедия по време на т.нар. турска реокупация, изминавайки „кървавия път“ от Дедеагач на Бяло море до днешното Маджарово, за да се доберат до майка България. Самият проф. Янков е потомък на бежанци от Беломорска Тракия. Той е член на Върховния комитет на СТДБ.

Благодарение на проф. Янков бе спасена от разруха и уникалната църква „Св. Атанасий“ в с. Ефрем. Тя е художествен паметник на културата, построен през 1858 г. и се отличава с висока художествена стойност на своята ар-

АНТОЛОГИЯ „ТРАКИЯ“

КОСТЮМИТЕ НА ТРАКИЯ И МАЛА АЗИЯ

от фонда на Регионалния исторически музей – Бургас
СЕЛО КОДЖА БУНАР,
МАЛА АЗИЯ

Женски саян костюм от с. Коджа Бунар, Мала Азия
Снимки Колин Стюърт

ДЕМОГРАФСКИ ИЗМЕНЕНИЯ И ТЕНДЕНЦИИ КЪМ ИСЛЯМИЗАЦИЯ В СВИЛЕНГРАДСКО

Краткотрайна беше радостта на населението от свиленградския регион от подписването на Санстефанския мирен договор на 3 март 1878 г. донесъл освобождението от османско робство. Берлинският конгрес от лятото на 1878 г. отново остави в пределите на османската империя Мустафа паша (Свиленград) и 23-те села от неговия регион. Това продължи до 5 октомври 1912 г., когато още в първия ден на Балканската война войските на втората българска армия с командир генерал лейтенант Никола Иванов отново освободиха града и района и вече повече от век той стои като верен стражар на нашата граница.

Свиленград и неговият регион обхващат площ от 705 кв.км, разположен на изток до река Тунджа, на запад до Източните Родопи, на север-Сакар планина, на юг-границата ни с Република Турция и Гърция. В демографско отношение в региона за почти цяло столетие промените са уникални. Още в 1878 г. според френския вестник „Курие Д'Ориан“ Мустафа паша има 150 къщи и 5240 жители, от които 4700 българи християни и 540 мюсюлмани. В края на 19-ти век според един от най-добрите изследователи на Тракия Стою Шишков Мустафа паша наброява 10 400 християни.

След Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. жестоко потушено от османските поробители населението на Свиленград намалява до 7000 души, което се запалза до освобождението му на 5 октомври 1912 г. Свиленград е може би единственият български град напълно разрушен по време на османското нашествие през лятото на 1913 г. Опожарени къщи, ограбени домове и дори вратите, прозорците са отнесени към Одрин. Завърналите се след

подписването на Цариградския договор от 29 септември 1913 г. дори не могат да познаят къде са били къщи, те им и отново се отправят към Харманли, Пловдив, Стара Загора и други селища на свободна България.

Но любовта и привързатостта към родния град в следващите години отново ги завръщат в него, за да вложат къртовски усилия за неговото възстановяване и разцвет.

Прилагам таблицата

РЯЗКО НАМАЛЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В СВИЛЕНГРАД И РЕГИОНА								
Селища	1920	1934	1946	1956	1965	1985	2011	2017
Свиленград	6985	9368	9686	10966	12456	12179	17461	20580
Варник	188	272	500	306	209	173	4	3
Генералово	541	930	1056	861	700	511	122	108
Дервишка могила	340	1170	1191	921	415	274	15	14
Димитровче	636	827	870	813	694	515	193	188
Капитан Андреево	1793	1355	1670	1572	1471	1217	826	752
Левка	1125	1484	1681	1761	1617	949	405	443
Лисово	226	661	607	548	157	50	1	4
Маточина	385	735	780	830	464	195	21	16
Мезек	725	918	988	899	721	433	200	185
Михалич	458	612	717	630	464	195	78	55
Момково		1295	1491	1628	1522	1149	638	564
Мустрак	411	568	727	815	778	417	186	228
Сладун	371	730	835	821	717	368	169	138
Равна гора	300	451	486	483	333	47	14	22
Чернодъб	265	525	604	579	456	200	125	120
Щит	1254	726	789	727	584	277	99	92
Сива река		650	793	800	688	440	158	144
Райкова могила		602	760	762	868	470	258	252
Пашово	260	297	344	173	102	32	10	8
Пъстрогор	454	574	640	712	627	271	147	133
Студена		1716	1891	1934	1722	1277	627	538
Младиново	1264			1018			262	255
Костур							32	18
всичко	14001	25780	27136	28425	22510	19145	21641	24278

Анализът показва, че при първото преброяване на населението от региона след Балканската война от 1912 г. при правителството на БЗНС от 1920 г. отбелязваме паритет между населението на града и прилежащите му села – по 7000. При следващото преброяване през 1934 г. при правителството на „Звено“ с министър-председател Кимон Георгиев се

забелязва рязко увеличение на населението на града-то вече е 9400 души, а на селата е 15500 души. Това се дължи на огромната маса бежанци, прокудени от родните селища в Източна и Беломорска Тракия, а те са 1360 семейства от Беломорска и над 4000 души от Източна Тракия. Следващият пиков момент в миграционния процес в Свиленград и региона е периодът 1956–1965 г. Това е, когато се извършва пълната колективизация на селското стопанство. Тогава, както се вижда от таблицата, към Свиленград и вътрешността на страната се насочва голяма част от населението на селата. Свиленград увеличава жителите си от 10900 на 12500 души. Броят на населението от селата намалява с 7350 души, те се насочват към индустриалните центрове – Казанлък, Марица-Изток, Димитров

вет на НРБ-я издаде постановление за развитието на „Странджа-Сакар“. То стимулира онези, които живеят в граничните селища и тези граждани от вътрешността на страната, които решиха да се заселят и работят в граничните селища. За местните жители стимулите бяха 80 лв. месечно допълнително възнаграждение, а тези със средно образование и на местните учители, родени след 1943 г., се дадоха еднократно по 2500 лв. На тези, дошли от вътрешността – по 4000 лв. В селата бяха изградени училища и предоставени за живеене на дошлите от вътрешността на страната. От това се възползваха над 3000 души.

В навечерието на Втората световна война през 1939 г. само в Свиленград годишният добив на пашкули е 210 т, памукът е 2000 тона, тютюнят е 800 тона, слънчогледът

ято продукция достигна над 12 милиона метри платове за година. В селското стопанство региона беше на едно от челните места в страната: по добив на пшеница, тютюн, грозде. Изградена беше 4000 дка ябълкова градина с капково напояване от Израел, която от декар даваше по 3 т ябълки. До края на 80-те години на миналия век и селата в региона се развиваха успешно. Пример в това отношение са двете гранични села Студена и Сладун. Първото имаше около 450 къщи с близо 1700 жители, а се отглеждаха над 12000 овце, 6000 говеда. В училището класовете бяха с по 2 пълни паралелки, например през учебната 1949/50 г. в първи курс имаше по 36 деца в паралелка. В подобно състояние беше и с. Сладун, създадено след Цариградския договор от август 1915 г., когато станяхме съюзни

ци с Турция, подкрепящи тройния съюз в Първата световна война. От демографската карта се вижда, че през 1956 г. Селото има 835 жители и 172 къщи. По полето се отглеждаха 4500 овце, 600 говеда, добиваха се 4500 т жито, 190 т тютюн, 800 т грозде.

От училището в Сладун, което макар и да беше със смесени класове, излязоха трима професори: проф. д-р Васил Пехливанов, проф. д-р Желязко Стоянов, проф. Анастас Льондев. Към училището имаше общежитие за 40 ученици от с. Маточина, Варник, Михалич, със стол за безплатно хранене, детска градина, здравен дом с лекар, зъболекар, гинеколог. Така беше и в останалите села на този граничен район. Тези здравни услуги вече

ки учебен ден училищният автобус трябва да тръгва от Свиленград и да извозва деца от с. Михалич, Сладун, Костур, Лисово, Пъстрогор, Младиново, Дервишка могила, Райкова могила.

Демографската криза е реален факт в граничния свиленградски регион. За да се ограничи този процес, би трябвало да се разработи от правителството комплексна програма за региона по подобие на някогашното Постановление 22. Подобна програма за развитието на селските региони функционира в Холандия и тя препокрива много голяма част от мерките залегнали в 22-рото постановление. Би могло от държавния поземлен фонд да се даде земеделска земя на хора от вътрешността на страната, които желаят да я обработват, да отглеждат тютюн, овце, кози, говеда. Да им се създадат преференциални условия за изкупуване на стотиците необитаеми къщи в селата. Да се подобри системата на здравното обслужване на жителите на селата. От особено важно значение е възобновяването на инфраструктурата в региона. Това ще спомогне и за развитието на туризма в района, в който има какво да се види – Средновековната крепост „Букелон“ в с. Маточина, скалните църкви в с. Михалич и с. Маточина, лобното място край с. Сладун на четниците от четата на Слави Маджаров, загинали през лятото на 1901 г.

Граничният район на общината е в тежка демографска криза. Справката, която приложихме в предишния брой, не се нуждае от коментар. Цифрите говорят недвусмислено, че са необходими екстремни мерки за тяхното решаване, защото последствията, дори пагубни в недалечно бъдеще. Тези мерки са възможни единствено с нова държавна политика по примера на Холандия.

Източници:

1. „История на България“, 1981 г., стр. 218
2. Разбойников Ан., „Миналото на Свиленград“, стр. 299
3. Милетич Л. „Разореността на тракийските българи“, 1913 г., С.БАН
4. Статистически годишници 1920–2017 г.
5. Постановление на МС от 1976 г. за социално-икономическото развитие на Странджа – Сакар

град и общинския център в Свиленград, където се откриха завод за промишлена арматура „Сакар“, завод за перално оборудване, ЗНОРЧ и разширение на едно от най-големите предприятия за копринен текстил в България фабрика „Коприна“.

Отчитайки стремглавото обезлюдяване на граничния Свиленград-регион през 1976 г., Министерският съ

вет на НРБ-я издаде постановление за развитието на „Странджа-Сакар“. То стимулира онези, които живеят в граничните селища и тези граждани от вътрешността на страната, които решиха да се заселят и работят в граничните селища. За местните жители стимулите бяха 80 лв. месечно допълнително възнаграждение, а тези със средно образование и на местните учители, родени след 1943 г., се дадоха еднократно по 2500 лв. На тези, дошли от вътрешността – по 4000 лв. В селата бяха изградени училища и предоставени за живеене на дошлите от вътрешността на страната. От това се възползваха над 3000 души.

Докато преди четвърт век в почти всяко село имаше училище, сега съществува само в село Левка. В него се обучават около 100 деца. То е обявено от МОН за защитено, защото обслужва няколко погранични села. Все

ЗА 21 ПЪТ „ВЪРБОВА СВИРКА СВИРИ“

В Болярово се състоя ежегодният 21-ви детски фолклорен събор „Върбова свирка свиря“. На 2 юни на сцената се представиха 36 изпълнители на народни песни, 12 вокални групи, осем инструментални състави, 25 танцови колектива и три групи, пресъздаващи народни обичаи. Проявата събра повече от 600 участници от Северноизточна и Южна България, както и самодееен състав от турския град Лалапаша.

Съборът е с конкурсен характер. Той е посветен

на богатството и красотата на странджанския фолклор и на популярната изпълнителка на странджански народни песни Елена Гра-

матикова. Той е под патронажа на кмета на общината Христо Христов, организатори са и РАО „Тракия“ – Стара Загора, общество

ва фолклор – Стара Загора, читалище „Възраждане“ в гр. Болярово и дружество „Тракия“ – Болярово. Задачата на събора е да съхрани и популяризира странджанското фолклорно наследство, да приобщава младото поколение към съкровищницата на българския фолклор. Освен конкурса „С песните на Елена Граматикова“ в програмата са включени и песни на Калинка Згурова, Донка Бумбалова и Манол Михайлов, които са сред учредителите на този събор. Председателят на СТДБ Красимир Преманов изпрати поздравителен адрес до организаторите и участниците в събора.

РАБОТНА СРЕЩА НА КМЕТОВЕТЕ В ОБЩИНА РОДОПИ

„ЗЛАТЕН ПОЯС“ ЗА РОСЕН БОНЕВ

ПЪТУВАНЕ КЪМ МИНАЛОТО

В ранните зори на 2 юни, група тракийци от гр.Средец потеглихме по пътищата на България, с крайна цел „Илиева нива“, там където през 1913 г. турските изверги не пожалват детските телца и извършват такъв погром, който кара всеки, носещ сърце в гърдите си да изтръпне и да стисне от гняв ръце в юмруци.

Пътят беше не лек и дълъг, защото трябваше за един ден да направим доста голям преход, но затова пък екскурзиантите имаха възможност да се запоз-

наят с историята и забележителностите на градовете, през които минавахме: Елхово, Тополовград, Свиленград, Ивайловград. С огромен интерес разгледахме реставрираната вила „Армира“ и се възхищавахме на богатата древноримска култура.

Накрая с приведени глави застанахме пред мемориала – чешма паметник и параклис „Света Петка“. Поднесохме венец, направихме снимки, поклонихме се и почетохме паметта на загиналите невинни 200 деца.

Радка Стоянова, тракийско дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец

ЕКЗАРХАНТИМОВЦИ НА БАКАДЖИЦИТЕ

Всяка година на Спасовден на Бакаджиците е много оживено. Хората от околността празнуват големия християнски празник Спасовден, палят свещи в църквата „Вознесение Христово – Св. Спас“, намираща се в подножието на върха, а в близост до нея поднасят цветя на паметната плоча за загиналите руски воители за освобождението ни. На самия връх е построен, друг величествен паметник на загиналите в съпротивата, извисяващ снага и приличащ околото от много далеч.

Музикалната част на събора бе открита от нашата фолклорна група при НЧ „Н.Й.Вапцаров

– 1925 г.“ с. Екзарх Антимово, която плени присъстващите със своето участие и народната си носия, те бяха бурно аплодирани от публиката. Участваха и много други състави – от Стралджа, Карнобат, Ямбол и др. Облечени в народните си носии, характерни за своята област, предаваха колорит на събора. Всички те, се представиха много добре и със своето участие засвидетелстваха признателността си към загиналите тракийски бежанци, че преживяното от тях няма да бъде забравено от идните поколения.

Съборът продължи до късно след обяд, а ние пленени от магията на фолклора, опиянени от чистия балкански въздух, заредени с положителни емоции

и впечатлени от заобикалящата ни природа поехме към древния тракийски град и крепост, към село Кабиле. Малкото спретнато като градче село, известно с останките на древния град, ни посрещна с отворен археологичен музей. Малкото време прекарано в залите и кътовете аранжирани с експонати от дълбока древност, пренасят посетителите в она загадъчен и тайнствен свят на траките. Трудно е да се опише панорамата, която разкрива древната крепост. Забележителен исторически обект. Така премина един ден, който никога не може да се забрави и надеждата отново да се преживее.

Стайка Делева – читалищен секретар

Честито!

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

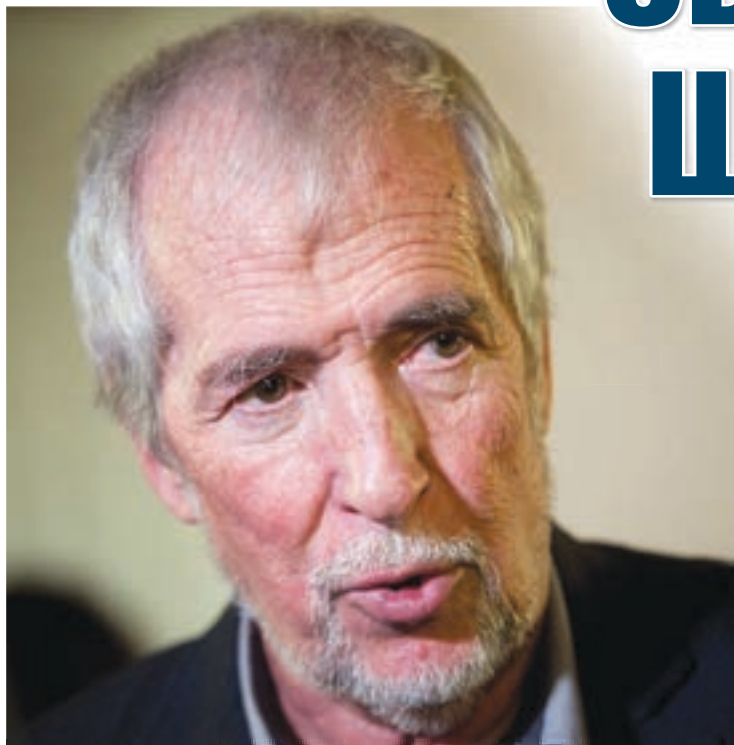
IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Тодор Бояджиев:

ОБЕДИНЯВАНЕТО НА ШПИОНИТЕ ОСТАНА ПРАЗНА МЕЧТА

ТОДОР БОЯДЖИЕВ завършва радиоинженерство в МЕИ-София. От 1963 г. работи в системата на МВР по линия на научно-техническото и външнополитическото разузнаване, като стига до поста зам.-началник на Първо главно управление. В САЩ е под легенда на зам. търговски представител и пълномощен министър. Има два мандата в САЩ, посланик е на добра воля на американския щат Оклахома. През ноември 1990 г. с президентски указ е произведен в чин генерал. Той е първият главен секретар на МВР (от 1991 г.). Напуска системата през май 1992 г. Народен представител е в VII ВНС и 39-ото НС. Президент е на учредената от него през 1993 г. обществена асоциация „Български евроатлантически разузнавателен форум“ (БЕАРФ). Автор е на 13 книги, подготвя 14-ата. Заместник-председател на Съюза на тракийските дружества в България.

Случаят „Скрипал“ се изчерпа, а влиянието на Русия и Путин продължава да расте

– Преди около 25 години мечтаехте за световна разузнавателна общност. С тази цел създадохте Българския евроатлантически разузнавателен форум (БЕАРФ). Как гледате на мечтата си от хребета на днешния ден?

– Вие като журналист и съучредител на БЕАРФ добре си спомняте моя девиз: „Шпиони от всички страни, обединявайте се!“ Ако трябва да отговоря кратко, веднага казвам: моята мечта днес е едно дълбоко разочарование.

В началото на 90-те години доста наивно повярвах, че светът тръгва към истинска демократизация. Това би предположило установяване на трайно, стабилно, законово и принципно сътрудничество между всички специални служби на национално, европейско и световно равнище. Това за мен представляваше една бъдеща разузнавателна общност,

казано най-популярно и разбираемо за широк кръг хора.

Тогава имаше колеги, в това число бивши ръководители на съветски и други служби като КГБ и ЦРУ, които бяха доста скептични и се опитваха да охладят моя ентузиазъм. Те се оказаха прави – вместо единение на всички служби срещу световните заплахи за мира и цялото съществуване на планетата, срещу черния интернационал на тероризма днес виждаме друга картина.

Не са необходими пространни анализи, за да стигнем до извода, че вместо повече сигурност и стабилност в глобален мащаб се сблъскваме отново с т. нар. студена война. Дали това е нов кръг от историческата спирала на тази епоха или нов вид война, е въпрос на интерпретация. Днес всички използват различни термини – хибридна, студена горещо-студена война. Наистина – преминаването от един вид война в друг не е разделено с дебела защитна граница. Тази линия е разнито и пламъците винаги могат да бъдат ту буйни, ту затихнали.

най-напред трябва да си отговорите на въпроса „Кой има интерес?“

Новият случай „Бабченко“ с възкръсналия в Киев журналист затвърждава мнението ми, че подобни операции, които бяха едни от най-секретните, изтънчени и, бих казал, най-брутални и перверзни инструменти в арсенала на тайните служби и на Изтока, и на Запада, днес все по-често са част от арсенала на терористични и крайнорадикални групи и движения. Засега се различават само по това, че личи по-ниският професионализъм, но това не изключва зад тях да стоят и „професионални“ специални служби.

Когато в медиите се говори за т. нар. мокри дела, казионните журналисти на прехода дават за пример случая „Георги Марков“, като го обкичват с измислена и от никого недоказана „екзотика“. И никой не се сеща да припомни убийствата на генералния секретар на ООН Даг Хамаршелд, на Патрис Лумумба, на демократично избрания президент на Чили Алиенде, взривяването на кораба на „Грийнпийс“ и други подобни актове, в които имаха пръст и американски, и

френски, и белгийски, и други специални служби. Припомням това, защото този варварски инструментариум е бил и за съжаление все още присъства в арсеналите на много служби.

Преди няколко десетилетия американският Конгрес прие закон, забраняващ на специалните служби две съществени неща – планиране и осъществяване на убийства и използването на журналистическо прикритие за разузнавателна дейност. Но законът просъществува само „ден до пладне“. На международната арена се появи „Ал Кайда“ и забраната беше вдигната.

– Смятате ли, че спуканият сапунен мехур за Скрипал кореспондира с надутия балон за случая „Аркадий Бабченко“?

– Налице е „копи-пейст“ на случая „Скрипал“. Има много общи елементи в детайлите и твърде много съвпадения в мотивите. Петро Порошенко – президентът на Украйна, в момента на обявяване на новината за „убийството“ зае позата на Тереза Мей – pistolетът още е димял, когато той посочи с пръст Русия. И нима мислите, че украинските служби биха отишли на подобна инсценировка без санкция от най-високо място и че той не е знаел? Бабченко веднага след „възкръсването“ си, в първото сензационно появяване пред медиите, поднесе извинения на съпругата си, че не я е предупредил. В същия момент говорителката на службите заявява, че жена му е била в течение на операцията от самото ѝ начало.

Преди месец Аркадий съобщава в профила си в социална мрежа, че се готви покушение срещу него, а операцията е в ход от два месеца и той знае, че това е инсценировка. Да не говорим, че в това си съобщение той използва изрази като „но аз съм жив и ще

танцувам на гроба на Путин“. Оставям без коментар този изблик на „известния журналист“. Въобще – куп недоработки и недоизпипани детайли.

Както и в случая „Скрипал“ – и до днес няма обяснение защо англичаните отказаха руското предложение за сътрудничество в разследването, защо кроят Скрипал и дъщеря му, защо отказват контакт с тях не само на легитимните руски власти, а и на най-близките им роднини и т. н., и т. н.

Киев даде домакинство на финала на Шампионска лига между „Реал“ Мадрид и Ливърпул, покани испанския почетен крал Хуан Карлос и българския министър-председател Бойко Борисов като изявени фенове на „белия балет“, но не може да преглътне факта, че Световното първенство по футбол е в Москва. Ако може да се вгорчи настроението на Путин и Русия, управляващите в Украйна само ще бъдат доволни. Случаят „Скрипал“ се изчерпа, а влиянието на Русия и Путин продължава да расте на фона на нарастващи противоречия между интересите на САЩ и Европа.

– Кой има интерес да поръчва подобни неща?

– Ами много ясно – извършват се престъпления под чужд флаг с възможни поръчители чужди специални служби, украински опозиционни сили (вътрешни, Източна Украйна, Донбас, Крим) и накрая – антируски и антипутиновски сили.

В случая „Бабченко“ става въпрос за използване на журналистическата професия като покривало за конкретна операция на специални служби, независимо кои са те. Става дума за „престъпление под чужд флаг“ с цел да бъде припознат за виновен някой друг. Много служби могат да използват чуждия флаг с цел засилване на антируски

настроения и да се пречи на търсене на по-деликатен тон в разговорите с Русия. По тази причина ръководителите на такива авторитетни организации като ОССЕ и на „Репортери без граници“ излязоха с критични декларации за инсценировката на украинските служби за сигурност.

– Без да давам оценка на казаното от вас дотук, ми се струва, че оптимизмът ви е твърде оскъден, да не кажа, че липсва. Така ли ще продължава светът?

– Съжалявам, ако наричаната от мен картина е мрачна. Но така я рисува животът. Все пак съществува сътрудничество и обмен на информация между специалните служби на страните от ЕС и НАТО, между специалните служби и на други страни във връзка с двустранни и многостранни споразумения и договорености. Но малко е трудно да видим някакви категорични позитивни резултати от подобно сътрудничество. Да, има прекъснати канали за трафик на наркотици, на хора, на оръжие, което е в резултат на подобно сътрудничество. Това не може да се отрече. То носи определен оптимизъм. На фона на днешните опасности и рискове това сътрудничество трябва да бъде по-ефективно.

Нека обаче най-напред усилията на света да се насочат срещу черния интернационал на тероризма. Ако световната общност се справи с този проблем, всички ще видим колко от рисковете ще отпаднат на мига. Но тази битка ще бъде продължителна и трудна. Колко десетилетия бяха необходими, за да бъде поставена мафията в някакви рамки. И все още този проблем не е ликвидиран. Какво да говорим за тероризма, който има много повече отровни пипала. (в. „Дума“)